

Дисципліна: Педагогічна компаративістика

**ЛЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ СВІТОВІ
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ПЛАН:

1. Пріоритети європейської освітньої політики в галузі підготовки педагогів.
2. Особливості підготовки вихователів дошкільних закладів та вчителів початкових шкіл у різних країнах світу.

ПРІОРИТЕТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ

- Останній час суспільна думка в українському суспільстві постійно пов'язує розвиток педагогічної освіти (і освіти загалом) з нововведеннями та освоєнням кращого зарубіжного досвіду.
- Водночас, перспективи професійної підготовки вчителів в Україні неможливо уявити без таких явищ, як глобалізація, інтеграція, „Болонський процес”, які виступають зовнішнім чинником сучасних і майбутніх змін.

ПРІОРИТЕТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ

- Одним з пріоритетів освітньої політики Європейського Союзу є створення **нової моделі вчителя**, який повинен мати академічну освіту, вміти вчитися, бути здатним до формування цих навичок у своїх учнів, швидко й ефективно реагувати на все, що є прогресивним і творчим, любити свою професію, бути вмотивованим до творення педагогічної діяльності, здійснювати постійне удосконалення професійних навичок.

ПРІОРИТЕТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ

- Провідними чинниками, що зумовлюють різноманітність та особливості національних систем, моделей професійної підготовки вчителів і одночасно ведуть до спільних тенденцій розвитку педагогічної освіти в країнах Західної Європи є:
- відповідні історичні, політичні та соціальні контексти;
- особливості культурно-національних традицій, переконань та поглядів щодо вчителя, його статусу, ролі, компетентності та професійних функцій;
- сучасні міжнародні педагогічні ідеї; інтеграція, професіоналізація, фундаменталізація, універсалація.

ПРІОРИТЕТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ

- У країнах ЗЄ донедавна випускник університету з отриманням диплому про загальну вищу освіту (бак.) одержував дозвіл на роботу в школі, професійна педагогічна підготовка не вимагалась.
- Разом з тим, на початку 90-х років ХХ століття було введено вимогу наявності двох дипломів: про загальну вищу освіту (бак.) та про кваліфікацію (маг.), в яких був відображений рівень оволодіння теоретичною та практичною професійно-педагогічною підготовкою.
- У той же час, характерною ознакою є те, що університети Німеччини, Франції, Великобританії, Італії та ін. країн відповідають за теоретичну підготовку майбутнього вчителя, а місцеві органи народної освіти і школи – за практичну.

ПРІОРИТЕТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ

- Іноземні мови та методика їх викладання майже у всіх країнах європейського простору є обов'язковими для вивчення дисципліни.
- Оскільки у 2002 році на Барселонському саміті Європейської комісії департаментом у галузі навчання іноземних мов було оголошено про впровадження в освітні системи країн-членів Ради Європи принцип організації навчального процесу «рідна +2 іноземні мови», який передбачав вивчення мінімум двох іноземних мов з раннього віку та став обов'язковою частиною підготовки вчителів в університетах Європейського Союзу.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- У країнах Європи здійснюється постійна перебудова навчального процесу.
- Вона орієнтована на підготовку вихователя для дошкільної освіти, вчителя початкової школи, вчителя – предметника.
- У якості базового визначений рівень бакалавра (3,4 роки навчання). Більшість країн Європи для роботи на початковому етапі навчання вимагають вищу освіту у спец. педагогічних інституціях, проте є альтернативний шлях отримання статусу вчителя ПШ- додаткова педагогічна освіта (Національні центри заочного навчання, Франція) на базі ліценціату.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- В країнах Західної Європи висуваються високі вимоги до якості дошкільної освіти та до якості підготовки педагогів.
- Педагоги мають бути здатними до спостережень, до експериментальної, інноваційної діяльності та до професійного самовдосконалення.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- ▣ Серед тенденцій модернізації системи підготовки педагогів з дошкільної та початкової освіти Франції, Німеччині, Великобританії особливе місце займає посилення практичної спрямованості дисциплін психолого-педагогічного циклу на вивчення та удосконалення навчально-виховного процесу в дошкільному закладі та школі.
- ▣ Орієнтація на посилення практичної підготовки педагогів притаманна й вищій освіті України.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Компетентнісний підхід до підготовки «дошкільних вчителів» у Норвегії пов'язаний насамперед з індивідуальним та дослідницьким підходом до організації навчання, оскільки одне з головних завдань підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів – це розвиток у них умінь самотійно, творчо мислити, науково обґрунтовуючи відповіді на педагогічні та методичні питання.
- *Цікавою є організація освітнього процесу у формі проектних робіт, що включають наукові дослідження у галузі дошкільної освіти.*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Традиційно у США кожен штат має свої освітні стандарти дошкільної освіти і стандарти підготовки педагогів.
- Водночас тенденції останніх років свідчать, що все більше штатів керуються єдиними стандартами NAEYC при розробці програм підготовки бакалаврів дошкільної освіти та оцінці якості цієї підготовки.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Основною метою підготовки кадрів дошкільної освіти у США також є формування професійної компетентності вихователя.
- Науковці США схильні вважати компетентністю педагога здатність творчо та ефективно застосовувати знання та вміння в міжособистісних відносинах і професійних ситуаціях, що загалом, узгоджується із баченням компетентності вихователя дітей дошкільного віку вітчизняними фахівцями.
- Компетентний вихователь – це особистість, яка має високий рівень міжособистісної, психолого-педагогічної й організаційної взаємодії з будь-яким контингентом дітей.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Мета підготовки вчителів в американській системі вищої освіти полягає в тому, щоб зробити підготовку вчителів більш ефективною, тому створюються умови для творчої організації педагогічного досвіду студента.
- Шляхи здійснення індивідуального підходу до професійної підготовки: індивідуальні програми навчання; індивідуальне наставництво, навчання, побудоване на основі семінарів, що сприяє розвитку рефлексивного мислення, ведення студентами «щоденника рефлексії», створення студентами спільно з викладачами проблемної моделі педагогічного процесу тощо.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Основні пріоритети спрямовані на поєднання особистісного та діяльнісного підходів, залучення студентів до набуття й осмислення власного педагогічного досвіду.
- Отже, педагогічна освіта США спрямована на активну участь студентів у конструюванні знань, на безперервний процес учіння, на організацію навчального процесу, зорієнтованого на розвиток творчого, критичного й самостійного мислення студентів.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Не зважаючи на те, що найхарактернішою ознакою педагогічної освіти в Європі є різноманітність у здійсненні фахової підготовки вчителів, що обумовлена історичним, соціальним контекстом та національними традиціями, стереотипами професійної підготовки вчителів певної країни, нові суспільно-економічні зміни зумовлюють намагання створити єдину модель підготовки сучасного вчителя ПШ, який покликаний виховувати учнів як громадян Європи.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

До найбільш обговорюваних позицій в контексті визначення загальних тенденцій професійної підготовки вчителів ПШ слід віднести такі:

- Професійна підготовка вчителя у Європі повинна відповідати кваліфікаційному рівню магістра.
- Набір професійно значущих якостей вчителя багато в чому залежить від якісних характеристик та рівня підготовки тих, хто його навчає – викладача ВНЗ.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Вчителі ПШ здобувають базову освіту в різноманітних освітніх інституціях: середніх педагогічних навчальних закладах (Бельгія), педагогічних навчальних закладах після середнього рівня (Данія), ВНЗ (Португалія), університети (Франція, Англія, Німеччина, Фінляндія, Італія).
- Проте спостерігається виражена тенденція переносу навчання вихователів та вчителів ПШ в університети на ОКР- магістр.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Наприклад, у Німеччині в 2011 році був уведений в дію стандарт підготовки вчителя будь-якого етапу навчання, який передбачає єдину шестирічну систему підготовки (3 роки бакалаврат+ дворічна магістратура, один рік – референдаріат, акцент в якій зроблений на практичній підготовці в школі.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- У структурі підготовки вчителя ПШ можна виділити 2 моделі: інтегрована та послідовна. Інтегрована модель передбачає одночасність теоретичного навчання й практичної підготовки вчителя. Послідовна модель зумовлює наступність педагогічної підготовки після завершення предметної.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Цікавим з точки зору диференційованого підходу до підготовки педагогічних кадрів є досвід Франції.
- Вчителів ПШ у Франції готують у державних вищих навчальних закладах університетського типу, так званих Університетських інститутах підготовки вчителів, їх нараховується 31 по всій країні або в національному центрі дистанційної освіти, що підпорядковані Міністерству національної освіти (на базі ліценціату).

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Підготовка здійснюється за спеціальностями: вихователь материнської та вчитель початкової школи, викладач –сертиф'є.
- Вихователь материнської та вчитель початкової школи працює з дітьми від 2 (3) - до 10 років, тобто починаючи з першого року перебування дитини в материнській школі (дит. садок) і закінчуючи роботою в останньому класі початкової школи.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Майбутні вчителі материнської та початкової шкіл отримують полівалентну освіту й вивчають французьку мову та літературу, математику, історію, географію, експериментальні науки, іноземні мови, музику, танці, методику й фізичну культуру. Це ті дисципліни, з яких вихователь материнської та вчитель початкової школи повинен уміти організувати навчально-виховний процес.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Особливістю професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів у Франції є її здійснення на базі трирічної освіти в одному з університетів, де студенти після трьох років навчання отримують спеціально-наукову підготовку й диплом ліценціата (укр. бакалавр).
- Навчання розраховано на два роки та передбачає поглиблення спеціально-наукової підготовки протягом першого року, психолого-педагогічну й загальноосвітню підготовку, а також педагогічну практику протягом усього періоду навчання. Отже, термін навчання для майбутніх учителів становить п'ять років.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Зміст підготовки вчителя початкової школи у Німеччині передбачає вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу, основної спеціальності, додаткової спеціальності, проходження педагогічної практики.
- Водночас навчальні плани і програми з підготовки викладачів професійної школи є різноманітними та багатоваріантними.
- Характерним проявом індивідуалізації та диференціації підготовки майбутніх учителів початкової школи є індивідуальні навчальні програми, побудовані за модульно-блоковою структурою.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Якісна підготовка педагогів у Великій Британії здійснюється через введення освітніх стандартів (національних навчальних програм, рівнів національних досягнень із кожного предмета, національних тестів), запровадження ринкових механізмів в освітню сферу, підтриманням конкурентної боротьби за «клієнта» між навчальними закладами.
- Сформована цілісна система Національних стандартів професійної діяльності педагога, що включає три етапи: підготовку, вступ до професії, професійний розвиток і професійну кар'єру.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- ▣ Педагогічна освіта має такі цікаві особливості, наприклад: ВНЗ зобов'язаний спостерігати за роботою своїх випускників у школі не менше року після випуску та залучати до навчального процесу кращих шкільних вчителів.
- ▣ Для розвитку вищої педагогічної освіти Ізраїлю характерні процеси диверсифікації та інтеграції. Процеси диверсифікації у структурі вищої школи сприяли створенню асоціацій, до яких входять ВНЗ, наукові інститути, професійні школи, навчально-наукові об'єднання.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

- Педагогічну освіту в Японії можна отримати в педагогічних ВНЗ (університетах і коледжах), у класичних університетах, акредитованих для підготовки вчителів, або шляхом складання кваліфікаційного іспиту.
- У Японії створену різнорівневу і багатоваріантну систему підготовки фахівців, підвищення їхньої педагогічної майстерності.